

ten Gundelach og nasjonale nyromantikere som Åsmund Sveen og Kåre Bjørgen? Dette tyder snarere på stor individualisme blant NS-forfatterne og ikke den totalitære dogmatisme som etterkrigstidens partipropaganda har tillagt dem.

Kramer Dahl forsøker å ta Gundelachs kritiske uttalelse fra en kulturkongress under krigen om det dårlige nivå i kulturarbeidet, til inntekt for sitt eget negative syn på litteraturen dengang. Det skal han være forsiktig med. Gundelachs kritikk som han ikke bare fremsatte under nevnte kulturkongress, men som han flere ganger fremførte (bl.a. i NS Månedshäfte nr. 10 - 1942), viser bare at det var høyere under taket dengang enn vi er blitt indoktrinert til å tro etterpå.

Forøvrig skal jeg i den forbindelse få minne om Gundelachs oppfatning av etterkrigstiden til sammenligning:

«Nu da middelmaßigheten har seiret på alle områder, blir en konstruktiv kulturkritikk meningsløs.»

Riktignok valgte Gundelach ofte fjerne motiver og renesansens sonetteform i sin lyrikk, men han var ikke verdensfjern selv om han i likhet med mange kunstnerkolleger, var sørgelig upraktisk i sitt personlige liv. Hans diktsamling «Den rå fred - sonetter i harnisk» med motiver fra konsentrasjonsleiren llebu som seierherrene bæret ham med langvarig opphold i, bæres opp av indignasjonens virkelige, nære harme. Det er en skam at ikke et eneste norsk forlag har våget å trykke disse dikt som kun finnes i stensilert form som norsk undergrunns-litteratur. Vi under oss følgende linjer:

*Det er ikke noe å håpe,
når massen helt har tatt
makten,
og åndens vidtspeidende
menn
har kapitulert på vekten.
Den organiserte dumhet,
gemenheten satt i system,
gjør representanter for
bermen
til samfunnets crème de la
crème.*

Rettsaken mot Gundelach ble forresten en god illustrasjon til sannheten i hans påstand om at middelmaßigheten hadde seiret. Under straffutmålingen ble det i skjerpene retning tatt hensyn til at hans artikler under krigen var meget velskrevne. Dermed ble han belønnet med tre år ekstra - ialt 8 års tvangsarbeid! Kramer

Dahl underslår de mange rosende omtaler Gundelach fikk.

Ellers er etterkrigstidens fortelser og feighet karakteristisk i forholdet til Rolf Jacobsen. Ikke bare var han den første modernist i norsk lyrikk, han har utvilsomt vært landets betydeligste lyriker ved siden av Stein Mehren i etterkrigstiden. Men å så forsiktig man har vært med å røbe at han befant seg på «feil side» under krigen. Det er påfallende at heller ikke Kramer Dahl føler seg videre kallet når det gjelder å kritisere Jacobsen for hans politiske holdning dengang. Til gjengjeld slår vår unge *postjøsning* hårdt og hensynsløst når det gjelder den begavede kritiker og lyriker Åsmund Sveen som får sitt pass påskrevet med følgende: «En stor dikter og en stor forræder».

Det skulle være interessant å få vite hvem han forrædde?

I det hele var det adskillig betenkelig å si om flere lyriker sett fra jøssinghold. Også diktere som Gill, Bjerke og Arneberg trosset «forbudet» fra den siden mot å utgi bøker under krigen og de ble uglesett etter at småligheten seiret i 1945.

Halvorsen, Mehle og Holter

Når det gjelder prosaforfatterne, skriver Kramer Dahl mest om Finn Halvorsen som han kaller et spinkelt talent «som hadde ødelagt seg selv ved å brøle». Det er snørrhøvent sagt av en ung skribent om en kollega som ble dømt til tolv års straffearbeid for sin overbevisning. Finn Halvorsen var forøvrig langt fra «en spinkel stemme», men myndig og fullvoksen både som kritiker (Morgenbladet, Aftenposten), og skuespillforfatter. Han hevdet seg såvel innen lystspillet som i dramaet. Etter min mening er han, Gunnar Heiberg og Helge Krog de beste dramatikerne i norsk litteratur etter Henrik Ibsen. Tragedien «Abrahams offer» er et meget godt skuespill som når som helst forsvarer en plass på et repertoar. Portrettet av pastor Toming er en besk avsløring like god som Ibsens demaskering av presten Manders i «Gengangere». Og når vi er inne på skuespill, kommer vi heller ikke utenom det betydelige «Korset fra Perm» (1930) av Eyvind Mehle som uten å skjemmes av propagandisme, visstnok er det eneste gode skuespill skrevet i Norden som viser hvilke uhyggelige krefter som kom til makten ved Sovjetstaten. Hvilken kvalitets-

forskjell er det ikke mellom Mehles scenestykke og Nordahl Griegs propaganda for klassekamp i «Vår ære og vår makt» hvor replikkene er så overfladiske at de like gjerne kunne vært klippet ut av et kommunistisk partiprogram. Radikalerne hindret Mehles drama i å bli spilt!

Vi skal heller ikke glemme det vitale overskuddsmennesket Karl Holter som etter en ikke ubetydelig skuespillerkarriere i 1936 helt uventet vant Gyldendals romankonkurranse med «Skinnbrevet» som ble oversatt til flere språk og etterfulgt av nye bind. Hans humorfylte beretninger fra Leninrad-avsnittet i «Frontkjempere» (1951) inneholder setninger som kommer til å ha varig verdi.

«Kjærligheten til fedrelandet fikk dem til å melde seg. Og det er mandig å innrette seg etter sin tro. Alle mennesker kan hate. Selv de sletteste. Ja, særlig de. Men ikke alle har kjærlighetens gave. Evnen til å elske... Det var en samling av Norges beste ungdom som kjempet der øst... De profittbegjærlige - de som ser livets mening i økonomisk framgang, de hadde langt større sjanser som jobbere og profittører heime i Norge. Tyskerarbeidere.»

Diktere og intellektuelle

En av de grunnleggende feil Kramer Dahl gjør, er at han omtaler forfatterne som ble dømt som landssvikere, bare med en politisk klisje som «NS-forfattere». Vi vet at en betydelig forfatter, kunstner eller ærlig intellektuell, alltid er noe mer enn det som kan defineres ut fra politiske holdninger. Ellers er ikke vedkommende et betydelig åndsmenneske. For den begavede blir politikken alltid for snever.

Kramer Dahl tillater seg også å lure på hvorfor så få av de seksten forfatterne utgav noe etter krigen? Det er utrolig naivt. De var jo for det meste fratatt retten til ytringsfrihet i det politiske ensrettede Norge etter krigen der selvsensuren var vel ivaretatt av «gode nordmenn» og parolen var at alle landssvikdømte skulle bringes til taushet. Det gjaldt selvfølgelig i særlig grad skribenter, intellektuelle og kunstnere. Men det stoppet ikke med landssvikdømte. Også vi yngre skribenter med synspunkter som er annerledes enn de pene alminnelige «gode nordmenn» kan godta, har det ikke vært plass for i norsk

presse eller på norske forlag.

Kramer Dahl har ganske riktig notert seg hvor vanskelig det er å få tak i bøkene til de fleste av de landssvikdømte forfattere. Også på bibliotekene glimrer de ofte med fravær og forlagene trykker dem ikke i nye opplag. Han undres, men han opprøres ikke over denne sensurerende tilstand. Han forteller heller ikke at det først

var med freden i 1945 at de virkelige bokbål flammert opp i Norge. Sosialistene og de skinnhellige partidemokrater som lever i den villfarelse at de er ytringsfrihetens voktere, har sett det som en hovedoppgave å hindre uønskede meninger å komme på trykk. Vi er fortsatt okkupert av «gode nordmenn» og deres epigoner: *postjøsningene*.

ABONNER PÅ NDU-INFORMASJON

Månedlig, nasjonalt blad (3. årg.) for Nasjonal Demokratisk Union. Helårsabonnement kr. 100,-, halvårsabonnement kr. 50,- eller send for gratis prøvenummer.

NDU, BOKS 23, N-2078 NORKISA

Postgiro 4 81 97 51

Vi takker for mange nye «vennegaver»

Hjertelig takk for 62 nye «vennegaver» på tilsammen kr. 9.790,-.

Vi håper på fortsatt hjelp og støtte i året som kommer, og ønsker alle våre venner en god julehelg og vel møtt igjen til neste år.

«VENNEGAVER»
fra «Folk og Land»s venner.

TAKK FOR FØLGENDE BIDRAG:

R. J. F., Oslo	100,-	A. K. H., Tjøme	50,-
R. H., Oslo	200,-	O. G. Ø., Bø	70,-
E. A. E., Oslo	150,-	F. T., Sollihøgda	100,-
A. A., Oslo	50,-	M. H., Skollenborg	500,-
B. Ø., Høvik	150,-	E. K., Skollenborg	50,-
B. D., Oslo	100,-	E. G., Arendal	100,-
E. B., Oslo	100,-	A. H., Arendal	20,-
P. I. Ø., Oslo	20,-	F. G. L., Arendal	50,-
J. W., Bærum	200,-	A. N., Grimstad	100,-
I. W., Oppegård	100,-	M. Ø., Kristiansand	50,-
H. P., Blommenholm	50,-	I. M. N., Kristiansand	50,-
K. H., Mysen	50,-	B. R., Marnardal	200,-
R. T., Opphus	100,-	H. G., Hæstadsvingen	80,-
K. Ø., Nannestad	100,-	H. J., Bryne	100,-
P. A. E., Lesja	100,-	N. F., Bryne	100,-
P. S., Ringelia	20,-	R. H., Sandnes	250,-
J. A., Rena	100,-	N. R., Sandnes	70,-
K. B., Sagstua	50,-	I. S. N., Stavanger	100,-
I. L., Koppang	120,-	B. J., Hundvåg	240,-
V. E., Kragerø	20,-	H. S., Tau	1.000,-
I. S., Nore	1.500,-	A. B., Nestun	50,-
H. G., Hokksund	100,-	K. J., Bergen	50,-
T. T., Eidanger	50,-	H. C., Bergen	100,-
L. S., Barkåker	100,-	P. L., Fjell	300,-
B. T., Skien	100,-	M. A., Ålesund	350,-
A. Ø., Skien	150,-	D. S., Isfjorden	250,-
N. F., Skien	420,-	N. D., Leksvik	100,-
L. S. K., Skien	20,-	J. S., Skatval	100,-
I. C. S., Skien	20,-	FRA UTLANDET:	
A. N., Evje	100,-	Å. M., Sverige	50,-
H. O., Siljan	20,-	H. T., Danmark	100,-